

מעדני אשר

שאלות וחקירות בענייני פרשת השבוע

י"ל ע"י מכון "מעדני אשר" בית שמש

פרשת ויחי תשפ"ג

גליון תתקל"א (שנה כ')

להועיל על עונש קל, כמו שאומר בכל שנה ביום שמת אביו, אבל הרניני כפרת משכבו דאומרים אף על חסיד אין לחוש, כך תירץ החיד"א בספרו ברכי יוסף יור"ד סימן ר"מ. ד. משום דבאמירת הרניני כפרת משכבו, אם לא יאמרו בחדש י"ב, לא יהיה מוכח שאינו אומר משום שאינו מחזיקו ברשע, כי יש מקום לומר אדרבה מפני שמחזיקו ברשע אינו אומר, והיינו שאינו רוצה עוד לקבל עליו הדין שראוי לבא על אביו, ולכן באמת צריך לאומרו, שגם אם יש עליו דין הוא מקבלו עליו, אבל באמירת קדיש כשאינו אומר בחדש הי"ב, מוכח שמה שאינו אומר זהו רק משום שאינו מחזיק את אביו ברשע, דאם היה מחזיקו ברשע מה היה איכפת ליה אם היה אומר, ולכן אינו אומר, כך תירץ בספר אפריון פרשת יתרו, וכן בספרו פני שלמה קידושין ל"א ע"מ ב'.

אם אמו של אדם מת והאב מצווה לבנו שלא יאמר קדיש כיון שהוא עדיין חי האם צריך לשמוע בקולו?

יש לחקור אם אמו של אדם מת והאב מצווה לבנו שלא יאמר קדיש כיון שהוא עדיין חיי האם צריך לשמוע בקולו או דילמא אין צריך לשמוע בקולו.

הנה בבית יוסף יורה דעה סימן שע"ו כתב ומצוה לומר קדיש על אמו בחיי אביו, ואם אביו מקפיד, אף על פי שאמו עשתה לו צואה בשבילה, כבוד האב קודם לכבוד האם.

ובמהרש"ל בספרו ים של שלמה מסכת קידושין פרק א' חולק על זה וז"ל ולי נראה דאין לשמוע לו, מאחר שנהגו מאבותינו הקדושים לומר קדיש יתום, מעובדא דר' עקיבא שמורה ממנו שהוא זכות ונייח נפש לשוכני עפר לומר קדיש, הוי כאלו אומר לו שלא יעשה דבר שהוא מדברי סופרים, ובפרט מאחר שמצינו בגמ' קידושין ל"א ע"ב שתקנו לומר שמחוייב לומר תוך שנה ראשונה הרניני כפרת משכבו, כל שכן לומר קדיש, ועוד אביו שמוחה בדבר עובר על ואהבת לרעך כמוך, ואסור לו לשמוע בענייני זה, אכן מה שנהגו אבילים ללבוש שחורים לכבוד המת, שאין זה כלל מן החיוב, פשיטא שיכול למחות בו.

ובברכי יוסף יורה דעה סימן ר"מ ס"ק ח' תמה על הים של שלמה: ולי ההדיוט יש לפקפק בזה, אם אמירת קדיש נחשב כמצוה של דבריהם, כיון שהוא מנהגא בעלמא, ואף כי יסודות בהררי קדש מדרשי רז"ל, יש לדון שאינו בסוג מצוה של דבריהם.

ועוד יש לדון: דכיון דאביו יש לו צער שיאמר קדיש, שהוא מאניני הדעת ולא מסמנא ליה מילתא, ובאמירת קדיש מכבד לאמו, אפשר דדיינינן ליה כאיש אשר אמו מגורשת ואומרת לו השקני, ואביו אומר לו השקני, דפסק בש"ע סעיף י"ד דאיהו

מדוע אבל אינו אומר קדיש ואינו מתפלל י"ב חודש שלא יהא נראה שאביו רשע ופרשתו ג"י ויעש לאביו אבל שבעת ימים.

איתא בגמ' קידושין ל"א עמוד ב' מכבדו במותו כיצד היה אומר דבר שמועה מפיו, לא יאמר כך אמר אבא, אלא כך אמר אבא מרי, הרניני כפרת משכבו, ופירש רש"י עלי יבא כל רע, והני מילי תוך שנים עשר חדש, מכאן ואילך ופירש רש"י כבר קבל מה שקבל שאין משפט רשעי ישראל בגיהנם אלא י"ב חדש אומר זכרונו לברכה לחיי העולם הבא.

יש להקשות: מאי שנא מהא דפסק ברמ"א יורה דעה הלכות אבילות סימן שע"ו סעיף ד' נהגו שאין אומרים קדיש ותפלה רק י"א חדשים, כדי שלא יעשו אביהם ואמם רשעים, כי משפט רשע י"ב חדש, ומדוע מותר לומר י"ב חודש הרי כפרת משכבו שיבא עליו הכל מה שצריך לבא על אביו, כך מקשה הט"ז יור"ד סימן ר"מ ס"ק, וכן האור החיים הקדוש בראשון לציון יור"ד סימן ר"מ סעיף ט', וכן החיד"א בספרו ברכי יוסף יור"ד סימן ר"מ, וכן בפני שלמה קידושין ל"א ובספרו אפריון פרשת יתרו.

איכא כמה תרוצים:

- א. שאני לענין הרניני כפרת משכבו, כיון דלאחר י"ב חודש צריך לומר ז"ל וכן אומרים אפילו על אדם אחר שמת, נמצא דבחדש הי"ב דאי אפשר לומר ז"ל דשמא לא זכה עדיין לעולם הבא ויש כאן שקר ואם לא יאמר כלום אלא אבא מורי יהיה זה זלזול לשודעים שמת, ממילא אי אפשר להיות בשב ואל תעשה, על כן מוטב להזכירו בשם הכ"מ שאין זה זלזול וגם כן אינו שקר דהא אומר אם יש עליו דין הרניני מקבלו דהא אפי' על צדיק גמור אומרים כן ואפשר שלא ראה פני גיהנם וזהו הדרך היותר נכון מה שאין כן לענין קדיש הדרך היותר נכון שלא לומר כלום ואין ריעותא כלל בזה הואיל והבן הוא בשב ואל תעשה דאף אם אינו זוכה עדיין מ"מ אין שקר יוצא מפיו, כך תירץ הטורי זהב יור"ד סימן ר"מ.
- ב. כיון דדבר זה אין בו איסור אלא ממנהגא אין לנו אלא מקום שנהגו ונדון דידן לא דמי משום דקדיש יתום דהוי בעשרה מיפרסמא מלתא בתמידות וכל זמן שאומר קדיש מורה לנו שאביו כו' בשא"כ הא דהכ"מ דלאו מלתא דפומבי לא נהגו, כך תירץ האור החיים הקדוש בראשון לציון יור"ד סימן ר"מ סעיף ט'.
- ג. עיקר הקדיש הוא להועיל למשפט גהינם, והרניני כפרת משכבו מועיל אף לצדיקים להציל מאיזה עונש קל על איזה חטא, אף שאינו דין גהינם. וגם הקדיש מועיל מאיזה עונש קל, וכן כל שנה ביום שמת אביו הנקרא יא"ר ציי"ט, אומרים קדיש להועיל על עונש קל, אלא דאם אומר י"ב חדש ותכף פוסק, מורה שהוא להצילו מגהינם, כי הוא זה עקר הקדיש, לכן פוחת חדש, להורות דמה שהיה אומר קדיש היה

עקיבא אייגן סימן ס"ח, וכן בשו"ת נודע ביהודה

גליון זה נודב ע"י ידידנו ש"ב

הרב מרדכי אירואעל שליט"א בארא פארק

לע"נ אביו

הרב עמרם אירואעל ז"ל

בן מוה"ר הרב חיים יעקב קאפל ז"ל הי"ד

נלב"ע בש"ט ט"ו טבת תשל"ה לפ"ק

ת.נ.צ.ב.ה.

רבי שירצה יקדים, ועיין שו"ת מהדורא תנינא אה"ע סימן מ"ה.

גליון זה נודב ע"י ידידנו

הגאון מרדכי הלל זלמן ראטה שליט"א לונדון

גאב"ד וויידיטשקא

לעילוי נשמת אאמו"ר הכ"מ

שר התורה ועמוד ההוראה

הציל אלפי נפשות בשלחותו כרב בית החולים

מרא דכולא תלמודא

ירא שמים מרבים

הגאון הצדיק רבי חיים יעקב מנחם זצוק"ל בן הרב עזריאל ז"ל

דומ"צ קרית צאנז נתניה - רב בית החולים - ורב הכשרות דק"ק קרית צאנז נתניה

נלב"ע מיתת נשיקה מתוך ד"ת בליל שבת פרשת וישלח האי שתא י"ז כסליו

הונצח לרגל השלושים

ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב

לעילוי נשמת האשה החשובה

מרת דבורה גוטמן ע"ה בת הרבני החסיד

מוהר"ר משולם זאב ז"ל מיינער

ראה"ק קהילת יסודי התורה צאנז ברוקלין

נפטרה י"ד טבת ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב

לעילוי נשמת

הרב צבי בן הרב יעקב שטמור ז"ל

מוקני חשובי חסידי צאנז

נלב"ע י"ט טבת תשס"ט

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י אחד מבני המשפחה

מדוע לא קברו את יעקב אבינו בארץ גושן הרי שם לא היה כינים?

בפרשתן מ"ז כ"ט אל נא תקברני במצרים.

איתא ברש"י סופה להיות עפרה כינים.

יש להקשות: א"כ הרי היה יכולים לקברו בארץ גושן ששם לא היה כינים, כך מקשה ברבינו עובדיה בספרו עמר דנקא בפרשתן, וכן בתפרת יהונתן בפרשתן, וכן החיד"א בספרו ראש דוד בפרשתן.

איכא כמה תרוצים:

א. הנה הקשו על החכם הכוזרי שהשיב למלך הכוזרי דגושן היא מא"י, וא"כ קשה למה הטריח יעקב ליוסף לקבורו בא"י בשביל לגלות מחילות ולא צוה לקבורו בגושן אלא דידע דגושן לא ילקה עפרו בכנים ויאמרו מצרים בשביל שיעקב נקבר שם היה זאת ויעשהו עבודת כוכבים ומזלות, כך תירץ בתפארת יהונתן בפרשתן.

ב. ע"פ מה שכתב הרמב"ם בפירושו המשניות על הא דאיתא במשנה אבות פרק ה' משנה ד' עשרה ניסים נעשו לאבותינו במצרים וז"ל העשרה ניסים אשר נעשו לאבותינו במצרים, הרי הם הינצלם מעשר המכות, והיות כל מכה ומכה מיוחדת במצרים, לא בישראל, ואלו ניסין בלא ספק, ולשון התורה בכל מכה מהן שהיא במצרים לבד, זולת הכינים, שהוא לא באר בה זה, אבל ידוע שלא ענש את ישראל, ואמנם היו מצויות אצלם ולא ציערו אותם, וכך בארו החכמים, אבל השאר, הרי התבאר בהן, אמר בדם בפרשת שמות ז' כ"א "ולא יכלו מצרים לשתות מים מן היאור" ראייה על היות הנזק דבק בהם בלבד, ואמר בצפרדע ז' כ"ח כ"ט "ובאו בביתך ובחדר משכבך ועל וכו' וכוה ובעמך ובכל עבדיך", ואמר בערוב י"יח "והפלאתי ביום ההוא את ארץ גושן", ואמר בדבר ט' ו' "וממקנה בני ישראל לא מת אחד", ואמר בשחין ט' י"א "כי היה השחין בחרטומים ובכל מצרים", ואמר בברד ט' כ"ו "רק בארץ גושן אשר שם בני ישראל לא היה ברד", ואמר בארבה י"ו ו' "ומלאו בתך ובתי כל עבדיך ובתי כל מצרים", ואמר בחושך י" כ"ג "ולכל בני ישראל היה אור", וכן כתב במאירי שם וכן בהגהות הגר"א שם דהכל מבואר שלא היה אצל היהודים זולתי מכת הכנים שנענה בגופות האנשים ולא התבאר שם שלא היה בישראל, ופירש בתלמוד שהיו נמצאים אצלם ולא מוזיקין אותם כלל.

וטעם הדבר שכינים היה בארץ גושן: לפי שבשאר מכות נסתפקו המצרים שמה לא באו המכות מאת ה' כי אף החרטומים עשו כן בלהטיהם, לכן הוכיח להם הקב"ה שהכל בא מאתו והראיה שבארץ גושן לא יוכלו לעשות כן, לפי שישאר גרים שם, אבל במכת כינים שלא יוכלו החרטומים לעשות כן לפי שאינם יכולים לעשות בריה פחות מבעדשה א"כ זה כבר היה להם הראיה שזה בא מהקב"ה, לכן נתן גם בארץ גושן, כך כתב החיד"א בספרו ראש דוד בפרשתן, וכן בטעמא דקרא בפרשתן מדעת עצמו.

לפי הנ"ל אתי שפיר, מדוע לא קברו את יעקב בגושן, כיון שהיה גם כינים במצרים, כך כתב החיד"א בספרו ראש דוד בפרשת וארא.

מדוע אסור לטלטל מת מסריח בשבת רק עם ככר ותינוק הרי זה הויא גרף של רעי?

איתא במדרש רבה בפרשתן פרק ק' ס"ק ג' למה מת יוסף בפני אחיו, רבי ורבנן, רבי אמר על שחנט את אביו, אמר ליה הקדוש ברוך הוא לא הייתי יכול לשמור את צדיקי לא כך אמרתי לו ישעיה מ"א אל תיראי תולעת יעקב, אל תראי תולעת את יעקב, ורבנן אמרי הוא שצוה אותן שיחנטו אותו הה"ד ויעשו בניו לו וגו', על דעתיה דרבי ניחא, על דעתהון דרבנן קרוב לה' פעמים יהודה אומר עבדך אבי עבדך אבי והוא שומע ושותק.

קימ"ל אורח חיים הלכות שבת סימן ש"א סעיף ב' מת שהסריח בבית ונמצא מתבזה בין החיים והם מתבזים ממנו יש אומרים דאפילו לא הסריח עדיין אלא שקרוב להסריח, מותר להוציאו לכרמלית, ואם היה להם מקום לצאת בו, אין מוציאים אותו, אלא מניחים אותו במקומו ויוצאים הם, ויש אומרים שלא התירו להוציאו לכרמלי אלא ע"י ככר או תינוק, ויש מי שאומר שכל שמוציאו לכרמלית מוטב להוציא שלא בככר ותינוק, כדי למעט בהוצאה.

יש להקשות: מדוע שלא יהא מותר לכתחילה להוציא מת מסריח הרי הויא גרף של רעי, וקימ"ל אור"ח סימן ש"ח ס"ק ל"ה דמותר לטלטל ולהוציא גרף של רעי, כך מקשה במנורה הטהורה בקני המנורה סימן ש"א ס"ק ח', וכן בספר נחלת ישראל על מוקצה פרק י"ז אות ג'.

איכא כמה תרוצים:

א. דבזיון למת לומר עליו גרף של רעי, לכן אין היתר להשתמש בהיתר של גרף של רעי כדי להוציא מת, כך תירץ בספר נחלת ישראל על מוקצה פרק י"ז סוף אות ג'.
ב. כיון שיש שני איסורין גם איסור טלטול מוקצה, וגם איסור הוצאה לכרמלית לכן לא התירו לטלטל המת כשיש מקום להחיים לצאת, כך תירץ במנורה הטהורה בקני המנורה סימן ש"א ס"ק ח', ועיין בספר הנפלא בירורי הלכות למורי ורבי הגאון רבי מדרכי שבת אייזנברגר שליט"א ע"מ תקל"ב שהאריך בדברים נפלאים.

מי שנשבע לחולה שיעשה לו את בקשתו

האם אינו חל כיון שעשהו כדי שלא תטרף דעתו?

בפרשתן מ"ז כ"ט ויקרבו ימי ישראל למות ויקרא לבנו יוסף וגו' שים נא ידך תחת ירכי וגו' אל נא תקברני במצרים ושכבתי עם אבותי ונשאני במצרים וגו' ויאמר השבעה לי וישבע לו.

יש לחקור מי שנשבע לחולה לפני שיעשה איזה דבר האם אינו חל דיכול לומר שנשבע כן כדי שלא תטרף דעתו של החולה או דילמא זה חל.

הנה בשו"ת שבות יעקב חלק א' סימן קס"ח נשאל באשה ששכבה על ערש דוי וקודם מותה קראה לבניה ובנותיה, וצוותה שאם יהיה איזה מחלוקת או ריב ביניהם שידון הכל על פי אחד מקרוביה, ובגלל שהפצירה בהם נתנו כולם תקיעת כף ליד אותו קרוב, ועכשיו אחד מהבנים אינו מרוצה לדון בפני אותו פלוני מפני שהוא עם הארץ, ואינו יודע לדון דין תורה, והוא רוצה דוקא בדין תורה, וטוען שכל התקיעת כף לא נעשתה אלא רק לנחת רוח שלא תטרף דעתה האם הוא צודק בטענתו, עיי"ש עוד כמה טענות.

וכתב השבות יעקב דלגבי הטענה שטען הבן שכל התקיעת כף היתה כדי שלא תטרף דעת אמו: דלכאורה היה נראה שטענתו טענה וכמבואר ברמ"א יו"ד סימן רל"ב ס"ו דאשה שנדרה לבעלה בחליו שלא תנשא אחר מותו או להיפך, או מי שנדר לחולה איזה דבר אם עשו זה משום הפצרת החולה שלא תטרף דעתו עליו, הוי כנדר אונס.

ודוחה השבות יעקב: דיש לחלק, דדוקא במי שאינו חייב לשמוע למצוותו של החולה כלל, רק מכת השבועה, אז יכול לומר שעשה שבועה שלא תטרף דעתו, משא"כ בצוואת אביו או אמו, שמחוייב לקיים צוואת אביו או אמו, עכ"פ לפני משורת הדין, וכופין על זה בדברים, אם כן אם עשה תקיעת כף או שבועה על זה, אין לו היתר על שבועתו או ת"כ שעשה, דהלא אף בלתי שבועתו מחייבים אנחנו לכופו בדברים לקיים צוואתו.

ומביא השבות יעקב ראייה לחילוק זה: מפרשתן שיעקב אבינו השביע את יוסף "ונשאני במצרים", דלכאורה מה מהני השבועה, הרי יוסף יכל לומר שנשבע כדי שלא תטרף דעת אביו בחליו, ואין מקום לבעל דין לחלוק ולומר, שיעקב לא היה חולה באותו זמן, שהרי אח"כ נאמר ויהי אחר הדברים האלה ויאמר ליוסף הנך אביך חולה משמע דמעיקרא כשהשביע יעקב את יוסף עדיין לא היה חולה, מפני שנאמר בתחילה ויקרבו ימי ישראל למות וישתחו ישראל על ראש המטה, ופרש"י מכאן שהשכינה שורה למעלה ממסתו של חולה, מכלל דמעיקרא ג"כ היה חולה, אך שאח"כ תקפה עליו חליו יותר מדאי, ואפ"ה לא אמרינן שנשבע רק שלא תטרף דעתו.

ובשו"ת מהר"י אסאד חו"מ סימן מ"ח הקשה על דברי השבות יעקב דלכאורה נעלמו ממנו דברי הרמב"ן ריש פרשת יחי שכתב: ויקרבו ימי ישראל למות, ויקרא לבנו ליוסף בשנה האחרונה לימיו שהרגיש אפיסת הכחות ויתרון החולשה, ואינו חולה, אבל ידע כי לא יאריך ימים, ולכן קרא לבנו ליוסף ואחרי שוב יוסף למצרים חלה, והוגד ליוסף ובא לפניו וכו', וכן מבואר בכתוב, וא"כ בעודו בריא הפציר בו והשביעו ולא בשעת חליו.

בקשה דחופה

כל מי שיש לו פסק מאבי מורי הכ"מ זצוק"ל או עובדות שיואל בטובו להעבירו למערכת בעזה"ת עתיד לצאת ספר עובדות ופסקים

ישמח לב מבקשי ה'

בשבוע הקרובים

יצא הספר שרבים ציפו לו

מעדני אשר על חמשה חומשי תורה

חלק ז'

מהדורת גוטליב

ידידינו הרב אליעזר אהרן גוטליב שליט"א ליקווד

הודעה חשובה שאר ארבע עשרה ספרים

שיצאו ע"י המכון אין להשיג

חוץ מהספר החדש על חנוכה

משיב בהלכה

מדור זה נודב תערך ע"י ידידנו ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א - מנהגן משיב בהלכה שיתן וידיעת ההלכה כל ההלכות הם משו"ע ומשנה ברורה

דיעת הלכות שבת

א. **הוספת מיונו למיני מאכל, חידוד.** בשבת בבוקר סמוך לסעודה, מוסיפה הגב' כהן מיונו לקעריות אשר בהן יש תערובת של חתיכות קישואים עם חתיכות של ביצים קשות. וכך נוהגת גם הגב' לוי. הגב' כהן צריכה לעשות זאת בשני שינויים: א. לתת מיונו לתוך הקערית ולהוסיף אליה את הקישואים והביצים. ב. לערבבם בשינוי, כגון באצבע שתי וערב או ע"י נענוע הקערית. הגב' לוי אינה צריכה לעשות שום שינוי. מדוע? (אותו מיונו, אותה כמות של קישואים, של ביצים ושל המיונו המוסף)

ב. **בישול והגסה.** גב' כהן פתחה בליל שבת את מכסה הסיר, המונח על הפלטה, בו היה התבשיל לסעודת ליל שבת וראתה שהוא עדיין אינו מבושל כל צורכו-אלא רק כדי מחצית בישולו. גב' כהן חשבה שמאחר והתבשיל ראוי לאכילה בשעת הדחק- אין בו יותר איסור בישול ולכן הזיזה את הסיר למרכז הפלטה בו החום חזק יותר, ערבבה את התבשיל היטב בכף וסגרה את המכסה שלו. כעבור שעה כשחזרו בני המשפחה מבית הכנסת, התבשיל היה מבושל כל צורכו. האם מותר לבני משפ' כהן לאכול את התבשיל?

ג. **שאלה מציאה.** בשבת, ברחוב הראשי, בדרך מבית הכנסת לביתו, ראה ר' חיים כמה שטרות של 200 ₪ על המדרכה. האם מותר לר' חיים לומר לגוי להביאם לביתו? האם מותר לו לטלטלם ברגלו למקום מסתור?

ד. **טעות בתפילה.** יצחק התפלל בטעות תפילת מוסף של שבת במקום תפילת שחרית. מה עליו לעשות? ומה הדין אם התפלל בטעות תפילת שחרית במקום תפילת מוסף.

ה. **יולדת.** ראובן היה צריך לקחת את אשתו היושבת על המשבר לבית יולדת. האם הוא צריך להשתדל לעשות את כל הפעולות הקשורות בחילול שבת בשינוי?

עניני כללי המצוות בפרשה

ו. **חידה.** אחד מהאחרונים כתב כאן בפרשתנו את המצוה הראשונה שמקיים נער בר מצוה?

ז. **יש לעיין.** בשותפות של יששכר וזבולון האם זה רק בתלמוד תורה או בכל המצוות, שייך שיהיה לו חלק במצוה שהשני מקיים.

ח. **שכר מצוה.** מי מצינו בפרשה שקיבל שכר על דבר מצוה שעשה קל, וקיבל בעתיד שכר גדול.

ט. **חידה.** יש מצוה ששייכת לפרשה שהיא מצוה לשמוע וכו' אבל אולי היא חלוקה משאר המצוות.

י. **יש לברר.** יעקב אבינו ציוה את בניו על כמה מצוות מה התוקף של ציווי זה יותר ממה שכבר היו ויהיו חייבים בכל המצוות.

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה, יהיה הגרלה על שני פרסים ע"ס 500 ₪.
 2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
 3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
 4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
 5. שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/ ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לברורים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00-9:00 בלבד].
- ישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/ ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לברורים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00-9:00 בלבד].

תשובות ניתן לשלוח עד ר"ח שבט תשפ"ג

שמות הזוכים לחודשים חשון כסלו

הרב אברהם ויסברג שליט"א הרב שלמה גליקסמן שליט"א
הרב שלום מרדכי קוק שליט"א הרב ניישלאס שליט"א ב"ב

איך ציוה יעקב שיקברוהו אותו בארץ ישראל

הרי יש איסור לקבור מתים מחוץ לארץ בארץ ישראל?

בפרשתן מ"ז ו' ושכבתי עם אבותי ונשאתני ממצרים וקברתני בקברתם.

יש להקשות: איך ציוה יעקב שיעלו אותו לאחר מיתתו לקברו בארץ ישראל, הרי יש איסור לעלות מת מחוץ לארץ לארץ ישראל כמבואר בגמ' ירושלמי כלאים פרק ט' הלכה ג' רבי בר קיריא ורבי לעזר הוון מטיילין באיסטרין ברחוב ראו ארונות שהיו באין מחו"ל לארץ, אמר רבי בר קיריא לרבי לעזר מה הועילו אלו אני קורא עליהם ונחלתי שמתם לתועבה בחייכם ותבואו ותטמאו את ארצי במיתתכם וכו' א"כ איך יעקב לא חשש לזה, כך מקשה בזוהר בפרשתן, וכן החיד"א בספר פני דוד, וכן בשדי חמד חלק ו' ע"מ 139 וכן ביציב פתגם.

איכא כמה תרוצים:

א. בזוהר בפרשתן איתא אמר רבי יהודה, יעקב אמר "ושכבתי עם אבתי ונשאתני ממצרים וקברתני בקברתם" תמן תנינן, מאן דנפק נשמתיה ברשותא אחרא וגופא דיליה אתקבר בארעא קדישא, עליה כתיב ירמיה ב' ז' "ותבאו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה" ויעקב אמר "וקברתני בקברתם" ונשמתיה נפקא ברשותא אחרא, אמר רבי יהודה, שאני יעקב דשכינה הות אחידת ביה ואתדבקת ביה, הדא הוא דכתיב בראשית מ"ו ד' "אנכי ארד עמך מצרימה" לדיירא בגלותא, ואנכי אעלך גם עלה, לאזדווגא בי נשמתך, ולאאתקבר גופך בקברי אבהתך.

ב. הא דאסור לקבור בארץ ישראל מי שמת בחוץ לארץ זה רק למי שהיה יכול לעלות בחייו, משא"כ יעקב ויוסף שלא היה בידם לעלות בחייהם ליכא איסור, כך תירץ בשדי חמד חלק ו' ע"מ 139.

ג. שאני ביעקב אבינו שהוליכו לקברת אבותיו לא שייך האי טעמא כלל, כך תירץ במעשי למלך הלכות בית הבחירה פרק ז'.

ד. ע"פ מה דאיתא בגמ' תענית ה' ע"מ ב' דיעקב אע"ה לא מת, א"כ לא קשה מידי משום דיעקב בחיים וח"ו לא שייך ויבואו וכו', כך תירץ החיד"א בספרו פני דוד בפרשתן, וביציב פתגם בפרשתן מביא דכבר מבואר בזוהר תרוץ ה"ל.

ה. ע"פ מה שכתב הש"ך פ"ק דבא"ר גושן נמשך רצועה מארץ ישראל לפי הנ"ל אתי שפיר, כך תירץ ביציב פתגם בפרשתן.

ו. בכל מקום שהם ביחד כל זרע ישראל שם הוא אורא דארץ ישראל, ושם מותר להקריב לה, וכמו שעשו ישראל במדבר ארבעים שנה שהקימו את המשכן והקריבו קרבנות, ולא נקרא שחוטין חוץ חס ושלום אף על פי שלא היה ארץ ישראל, מכל מקום באותו פעם שהיו שם כל ישראל ביחד היה שם אורא דארץ ישראל. נמצא יעקב ויוסף שמתו והיו מכוונסים כל ישראל ביחד, היו מתים באויר ארץ ישראל, ואחר שיצאו ישראל ממצרים אז נסתלק משם אויר דארץ ישראל, ונשאר הארץ בטומאתה, על כן לא רצה להקבר שם, ומעלת ארץ ישראל היא אף על פי שאין מכוונסים בה כל ישראל רק מקצת מהם, מכל מקום אויר ארץ ישראל הוא, על זה אמר יעקב ליוסף 'ושכבתי עם אבתי', ורמז לו הענין, כלומר, אל תחשוב שאני מת בארץ טמאה חס ושלום, רק שוכב עם אבותי שהם בארץ ישראל, כי עתה בכאן אורא דארץ ישראל, כך תירץ הש"ך בפרשתן.

ולענין הלכה: קימ"ל יור"ד סימן ס"ג ס"ק א' דמי שמת בחוץ לארץ דמותר להוליכו לקברו שם אף שיש בית הקברות באותה העיר.

וכן נשאל הגאון רבי לוי בן חביב בספרו סימן ס"ג מובא בפתחי תשובה יור"ד סימן ס"ג ס"ק ב' אודות תלמיד חכם שנפטר בחוץ לארץ ולא ציוה להעלותו לארץ ישראל, האם רשאים בני משפחתו להעלותו לקבורו בארץ ישראל, והשיב שאפילו אם גילה דעתו בפירוש להקבר בחוץ לארץ, ושאינו רוצה להקבר בארץ ישראל, מכל מקום מותר לבניו להעלותו לקבורו בארץ ישראל, ומצוה נמי איכא, ושכן דעת כל הפוסקים, וכן פסק הגאון רבינו יעקב בי רב בתשובה סימן ל"ח והוסיף שאף על פי שבזוהר מבואר שמי שמת בחוץ לארץ ומעלים אותו לקבורה בארץ ישראל עליו נאמר ותבואו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה, מכל מקום כיון שמבואר בתלמוד שרוב החכמים והצדיקים היו מתאווים להעלות עצמותיהם לקבורה בארץ ישראל, לכן אף מי שלא ציוה לעשות לו כן, אנן סהדי שרצונו בכך, וכן פסק הרדב"ז בתשובה חלק ב' סימן תרי"א, וכן בשו"ת מהרש"ם יורה דעה סימן ר"ג, וכן בשו"ת דברי יציב יור"ד סימן רכ"ד, וכן דעת המהרש"א בבא בתרא נ"ח ע"א.

